

Nepoštivanje sanitetskog osoblja i oznake Crvenog križa

Darko Ropac*

Sanitetska služba Hrvatske vojske za Slavoniju
i Baranju, OSIJEK

UDK 614.253-058.65:17.021.1

Prispjelo: 12. prosinca 1991.

Na području Slavonije praćeno je poštivanje Ženevskih konvencija glede sanitetskog osoblja i oznake Crvenog križa na sanitetskim vozilima kojima su prevoženi ranjeni pripadnici Hrvatske vojske. Prikazani su podaci za posljednja četiri mjeseca rata tijekom 1991. godine. U tom razdoblju ukupno su stradale 23 sanitetske osobe, prije svega zbog eksplozija granata, i oštećeno je 31 sanitetsko vozilo.

Ozljeđivanje je različita intenziteta, od pogibije do blažih ozljeđaja. Tako je i s vozilima. Neka su vozila lakše oštećena, dok ima i potpuno uništenih. I kod vozila je najveći broj oštećenja posljedica eksplozija granata.

Ključne riječi: sanitetsko osoblje, vozila, oznaka Crvenog križa, Ženevske konvencije

UVOD

U skladu s odredbama Ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949. god. sanitetsko osoblje i sva sanitetska vozila u Hrvatskoj vojsci nose oznaku Crvenog križa. Za sanitetsko osoblje i propisano označena sanitetska vozila predviđene su spomenutim konvencijama posebne mjere zaštite kojih se moraju pridržavati sukobljene strane, čak štoviše, moraju ih u svakoj prilici štiti. Takve osobe i ta vozila moraju biti pošteđene od napada. Imajući ovo na umu za očekivati je da su stradanja sanitetskog osoblja i sanitetskih vozila neznatna i posve slučajna u ratu u Hrvatskoj. Sustavno praćenje stradanja sanitetskog osoblja i oštećenja vozila, nastalo tijekom borbenih aktivnosti, pokazuju da neprijatelj u agresiji na Hrvatsku ne poštuje Ženevske konvencije u tom dijelu. O nepoštivanju Ženevskih konvencija dovoljno govori podatak o načinu i broju stradalih pripadnika sanitetske službe i oštećenih sanitetskih vozila nastao tijekom posljednjih šest mjeseci 1991. godine na području Slavonije.

Stradanje sanitetskog osoblja tijekom rujna

Medicinska sestra K.M. lakše je ranjena prilikom prevoženja ranjenika u Novoj Gradišci. Ozljeđaje su nastale zbog eksplozije granate u neposrednoj blizini sanitetskog vozila. Istodobno je lakše ozlijeđen vozač sanitetskog vozila S.N., koji je prevozio ranjenog pripadnika HV kada je u blizini eksplodirala granata.

Stradanja sanitetskog osoblja tijekom listopada

Medicinski tehničar R.Z. ozlijeđen je u selu Pivare, općina Nova Gradiška. Do ozljeđaje desne podlaktice došlo je pri eksploziji granate.

Vozač sanitetskog vozila N.K. ranjen je krhotinama granate u Novoj Gradišci. Tom prilikom ozlijeđena mu je desna ruka.

Bolničar M.S. teško je ranjen prilikom izvlačenja ranjenog borca na potezu između sela Tenjski Antunovac i Seleš. Ranjen je nakon eksplozije granate.

Medicinski tehničar J.K., rođen 1963. godine, ranjen je prilikom eksplozije granate u selu Nuštar 22. listopada 1991. godine. Zadobio je teške tjelesne ozljeđaje uz perforaciju jabučice desnog oka i težu ozljeđaju očne šupljine.

Medicinski tehničar P.Z. rođen 1961. godine, ranjen je pri eksploziji granate u selu Laslovo 4. rujna 1991.

* načelnik SnSI OZ Osijek, specijalist epidemiolog, doktor medicinskih znanosti, docent

godine. Tada je dobio eksplozivnu ranu lijeve potkoljenice.

Stradanja sanitetskog osoblja tijekom studenog

Medicinski tehničar B.V. ranjen je prilikom odlaska na medicinsku intervenciju u selu Tenjski Antunovac 20. studenoga 1991. godine. Ranjavanje je posljedica eksplozije granate.

Medicinska sestra J.B. ranjena je u lijevu potkoljenu 20. studenoga 1991. godine projektilom rasprsnute granate pri medicinskoj intervenciji u selu Ivanovac.

Bolničar G.Z. zadobio je prostrijelnu ranu lijeve šake tijekom obavljanja zadatka u selu Tenjski Antunovac.

Medicinski tehničar K.M. umro je od posljedica generalizirane tjelesne opekline nakon avionskog raketiranja Đakova 14. studenoga 1991. godine.

Vozač sanitetskog vozila P.P. tom prilikom zadobio je teške opekline glave, vrata i prsišta.

Vozač sanitetskog vozila M.M. zadobio je posjekotinu tjemena i vrata prilikom avionskog napada na Đakovo.

Vozač sanitetskog vozila K.B. pri napadu aviona na Đakovo zadobio je ozljedu leđa i opeklinu lica.

Vozač sanitetskog vozila B.D. istom je prilikom zadobio istovrsne ozljede.

Vozač sanitetskog vozila M.I. zadobio je ozljedu čeonog dijela glave.

Medicinski tehničar Š.I. pri napadu na Đakovo zadobio je opeklinu lica.

Treba svakako spomenuti stradanja i maltretiranja medicinskih radnika i vozača koji su prevozili ranjenike iz Vukovara. U selu Bosanska Rača 20. studenoga 1991. godine, iako pod međunarodnom zaštitom, konvoj su fizički napali pripadnici JNA, TO, milicije BiH i veći broj očito organiziranih civilnih osoba. Tada su posebno stradali vođa konvoja koji je zadobio ozljede lica, vrata i lijevog oka, te liječnik u pratnji kojem je ozlijeđeno oko i vratana kralježnica. Teže je ozlijeđen i jedan od vozača iz konvoja koji je zadobio prijelom rebara, kontuziju vratne i slabinske kralježnice te ozljedu lica. Lakše tjelesne ozljede zadobilo je još desetak osoba u pratnji konvoja.

Stradanja sanitetskog osoblja tijekom prosinca

Bolničar N.B. poginuo je prilikom napada neprijatelja na naše položaje u selu Novo Tenje dana 5. prosinca 1991.

Istom prilikom poginuo je bolničar N.N. tijekom neposrednih borbi s neprijateljem.

U obližnjoj šumi Rosinjači u okruženju je s drugih trinaest boraca ostao i bolničar F.D. Sljedećeg dana, 6. prosinca 1991. godine, poginuo je tijekom neposrednih borbi s neprijateljem sa svim svojim suborcima.

Bolničar P.I., rođen 1970. godine, zadobio je teške eksplozivne rane glave, tijela i udova 5. prosinca 1991. godine u selu Ivanovac.

Bolničar J.I. je 15. prosinca 1991. od projektila zadobio teže tjelesne ozljede lijeve šake. Zasad još nije poznata sudbina sanitetske ekipe koja je upućena po ranjenike u selo Paulin Dvor, kod Osijeka, 16. prosinca 1991. godine. Toga dana selo je palo u ruke neprijatelja, a bolničar Č.I. i vozač V.U., ne znajući za to, otišli su sanitetskim vozilom Citroen C 25 s oznakom osječke Hitne pomoći u selo.

Oštećena vozila tijekom rujna

U području sela Donji Bogićevci, općina Nova Gradiška, potpuno je uništeno sanitetsko vozilo tipa Golf. Oštećenje je nastalo uslijed eksplozije granate.

U selu Nuštar uslijed eksplozije granate oštećeno je sanitetsko vozilo tipa Pintzgauer.

Prilikom povlačenja pripadnika Hrvatske vojske iz sela Sarvaš namjerno je rafalima iz automatskog oružja oštećeno vozilo tipa Mercedes 250 D.

Potkraj rujna potpuno je uništeno vozilo tipa Renault 1600 IMV kombi, koje je upućeno kao ispomoć u Vukovar.

Tijekom borbi na području sela Ostrovo i Gaboš kod Vinkovaca, došlo je do otvaranja vatre iz pješadijskog naoružanja na vidno označeno sanitetsko vozilo tipa TAM 110, kojom prilikom je na nekoliko mjesta propucana karoserija automobila.

Oštećena vozila tijekom listopada

Prilikom izvlačenja ranjenika iz sela Laslovo na putu za Ernestinovo naletjelo je sanitetsko vozilo na postavljenu barikadu kojom je prilikom znatno oštećeno.

U selo Tenja na minu je naletjelo sanitetsko vozilo tipa Renault Traffic i tom je prilikom vozilo potpuno uništeno.

Na vozilo tipa Ford Transit ispaljena je minobacačka granata u selu Tenja.

Prilikom eksplozije granate u neposrednoj blizini sa ceste je skrenulo sanitetsko vozilo i tada je razbijeno.

Od eksplozije granate stradalo je i vozilo tipa Citroen IMV C 25.

U selu Cernička Šagovina, općina Nova Gradiška, šrapnelima granate oštećeno je vozilo tipa Land Rover.

Pušćanim mecima oštećen je Citroen kombi u selu Mašić, općina Nova Gradiška, prilikom prevoženja ranjenika u Medicinski centar.

U selu Pivare, općina Nova Gradiška, šrapnelima granate oštećeno je vozilo tipa Dodge Ambulance.

Na području općine Nova Gradiška stradalo je od granate vozilo tipa Citroen kombi.

Na istom području, iz istog razloga, stradala su još dva sanitetska vozila tipa Citroen kombi.

SLIKA 1.
Potpuno izgorjelo sanitetsko vozilo.
FIGURE 1.
Completely burnt-out ambulance.

Od metaka iz automatskog oružja na području Nove Gradiške oštećen je Renault kombi.

Od šrapnela granata u blizini Nove Gradiške oštećena su četiri sanitetska vozila tipa Dodge Ambulance.

Prilikom prevoženja ozlijeđenog vojnika s položaja u selu Poljane kod Nove Gradiške, pušanim metkom pogođeno je vozilo tipa Pintzgauer.

Krajem listopada oštećeno je sanitetsko vozilo tipa Renault koje je upućeno kao ispomoć u konvoju za Vukovar.

Prilikom neuspjelog pokušaja izvlačenja ranjenika u vukovarskoj vojarni ostao je oštećen specijalni sanitetski autobus pun sanitetskog materijala i lijekova.

Oštećena vozila tijekom studenoga

Početkom mjeseca od eksplozije grante uništeno je adaptirano vozilo tipa Ford 1600 L u selu Laslovo.

U istom selu, pod sličnim okolnostima, oštećeno je i propisno označeno vozilo tipa Lada Niva.

Sredinom studenog, prilikom avionskog raketiranja poduzeća »Posavina« u Đakovu, oštećena su tri sanitetska vozila. Izgorjelo je vozilo tipa Citroen CX 2000, a teže oštećeno vozilo istog tipa. Jednako tako, teže je oštećeno vozilo tipa Citroen C 25 kombi.

Prilikom izvlačenja ranjenika iz Vukovara, odnosno Sremske Mitrovice, oštećena su u konvoju tri vozila, i to: vozilo tipa Renault 4 potpuno je uništeno u Bosanskoj Rači gdje je i ostalo, vozilo istog tipa lakše je

oštećeno u selu Bosanska Rača, a teže je oštećeno vozilo tipa Citroen CX 2200.

U dva navrata tijekom minobacačkog napada na naše položaje u selu Orljavac, općina Slavonska Požega, teško je oštećeno vozilo tipa TAM 110 specijal, u čijoj su neposrednoj blizini eksplodirale granate.

ZAKLJUČAK

Na osnovi stečenog uvida u stradanja sanitetskih radnika i pregleda oštećenih vozila tijekom borbi na području istočne Slavonije očito je da naprijatelj ne poštuje odredbe Ženevskih konvencija glede zaštite osoba i vozila označenih znakom Crvenog križa, kao i prijevoza ranjenika pod zaštitom te međunarodne organizacije. U svega četiri ratna mjeseca krajem 1991. godine poginulo je ili ozlijeđeno više sanitetskih radnika i oštećen ili uništen veći broj propisno označenih sanitetskih vozila.

Nameće se misao da je u ratu u Hrvatskoj upravo oznaka Crvenog križa na rukavu ili na vozilima neprijateljeva meta.

ZAHVALA

Zahvaljujem svim pripadnicima sanitetske službe Hrvatske vojske u Slavoniji i Baranji koji su svojim izvješćima omogućili prikupljanje relevantnih činjenica.

Abstract

VIRLATION OF THE GENEVE CONVENTION REGARDING MEDICAL PERSONNEL AND RED CROSS SIGN

Darko Ropac*

Croatian Army Medical Corps (CAMC) for Slavonija
and Baranja, Osijek

**Observance of the Geneva Convention concerning
medical personnel and ambulance cars with a Red
Cross sign transporting wounded members of the**

Croatian Army was monitored in the region of Slavonia.

Data are presented for the last four months of 1991. During that period 23 medical professionals were killed or wounded, mainly by shells, and 31 ambulances were damaged or completely destroyed. Most of the damage on ambulances was also due to shell explosion.

Key words: medical personnel, ambulances,
Red Cross sign, Geneva Convention

Received: 12nd December, 1991

*Chief-of-staff, CAMC, Osijek, specialist epidemiologist,
PhD, assistant professor